

SAKSFREMLEGG

KU-RANA
Møte 20.05.2021

Sak 025/21 Oppfølging av KST-vedtak 43/19 (selskapskontroll av HAF IKS)

Dokumenter:

- Arbeidsutkast til oppfølgingsrapport (versjon pr. 13.05.2021).
- Brev datert 18.08.2020 fra kommuneadvokat til KU-sekr. (svar til anmodning om status)
- Brev datert 10.05.2021 fra konst. kommuneadvokat til KU-sekr. («Svar - status oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19 (Selskapskontroll HAF IKS)»).
- Mail datert 12.05.2021 fra konst.kommuneadvokat til KU-sekr. (supplerende opplysninger til brev datert 10.05.2021).

Saksorientering:

KU fikk i 2019 gjennomført en selskapskontroll innen «Helgeland Avfallsforedling IKS» (HAF IKS). Rapport fra selskapskontrollen ble behandlet i kommunestyresak 43/19 der følgende vedtak ble fattet:

Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført.

Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

Kommuneloven krever at KU skal påse at kommunestyrets vedtak i denne type saker blir fulgt opp. KU startet sin oppfølging i møte den 21.08.2020, KU-sak 037/20 og har deretter behandlet oppfølgingen i følgende møter:

- KUs møte 09.10.2020, KU-sak 048/20.

I sistnevnte møte ble følgende vedtatt:

Kontrollutvalget ber sekretær utarbeide en oppdatert oppfølgingsrapport til KUs møte ca. mai 2021.

Vedlagt følger et oppdatert arbeidsutkast til oppfølgingsrapport der tilbakemeldingene fra administrasjonen er innarbeidet.

Fra arbeidsutkastets kapittel 3 fremgår følgende oppsummering:

KU bør følge opp det videre arbeide med iverksettelsen av anbefalingene. I følge administrasjonens egen plan for oppfølgingen av anbefalingene, tas det sikte på en del avklaringer i løpet av 2021. På denne bakgrunn kan det være hensiktsmessig for KU at det innhentes oppdatert status på nyåret 2022.

KU-Sekretær kan gi supplerende informasjon til oppfølgingsrapportens innhold i møtet.

Innstilling til vedtak:

Kontrollutvalget ber sekretær innhente oppdatert status samt utarbeide en oppdatert oppfølgingsrapport til KUs første møte i 2022.

OPPFØLGINGSRAPPORT

Arbeids- utkast

Til: Kommunestyret
Fra: Kontrollutvalget
Dato: versjon pr. 13.05.2021

Vedrørende:

Iverksettelse av vedtak i kommunestyresak 43/19.

Vedr.: Selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS»

Innholdsfortegnelse:

1. Kort historikk.
2. Status på iverksettelse av KST-vedtak 43/19
 - 2.1 Anbefalinger vedrørende eierstyring (utføres i samarbeid med eiere av HAF)
 - 2.2 Anbefalinger vedrørende selskapsledelse (utføres i samarbeid med eiere av HAF)
 - 2.3 Anbefalinger vedrørende øvrige forhold (utføres av Rana kommune)
 - 2.4 Administrasjonens plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger.
3. Kortfattet, foreløpig status og oppsummering av iverksettelsene

1. Kort historikk.

Rapporten fra forvaltningsrevisjonen er utarbeidet av kommunens revisor Deloitte AS etter bestilling fra kontrollutvalget (KU).

Link til rapporten finnes på nettstedet «www.ihkus.no» under hjemmesiden til KU-Rana.

KU behandlet forvaltningsrevisjonsrapporten i møte 10.05.2019 (KU-sak 019/19) og oversendte rapporten til kommunestyret som behandlet den i sak 43/19 den 11.06.2019. Kommunestyret fattet da vedtak følgende vedtak:

(første vedtaksledd)

Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

(andre vedtaksledd)

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

Kommuneloven (KL) krever følgende håndtering når ovennevnte vedtak er fattet:

- Rådmannen skal påse at vedtak fattet av folkevalgte organer blir iverksatt (KL § 13-1, 4.ledd).
- Kontrollutvalget skal påse at vedtak som kommunestyret treffer ved behandlingen av revisjonsrapporter, blir fulgt opp (KL § 23-2, bokstav e).
- Kontrollutvalget skal rapportere til kommunestyret om vedtaket er fulgt opp (KU-forskrift § 5).

I arbeidet med oppfølgingen av Rana kommunes iverksettelse av KST-vedtak 43/19 har KU mottatt følgende tilbakemeldinger fra kommunens administrasjon:

- KU-møte 21.08.2020, KU-sak 037/20:
 - Brev datert 18.08.2020 fra kommuneadvokat til KU-sekr. («Oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19»).
- KU-møte 20.05.2021, KU-sak 025/21:
 - Brev datert 10.05.2021 fra konst. kommuneadvokat til KU-sekr. («Svar - status oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19 (Selskapskontroll HAF IKS)»).
 - Mail datert 12.05.2021 fra konst.kommuneadvokat til KU-sekr. (supplerende opplysninger til brev datert 10.05.2021).

2 Status på iverksettelse av KST-vedtak 43/19

Kommunestyret fattet vedtak i følgende to ledd:

Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.

FR-rapportens anbefalinger omhandler tre temaområder. Tilbakemeldt status på iverksettelsen av anbefalingene fremgår av kapitlene 2.1, 2.2 og 2.3 nedenfor.

Denne oppfølgingsrapport er ikke blitt gjort kjent med at det er lagt frem plan til behandling i kommunestyret om hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Administrasjonen har imidlertid i sin tilbakemelding datert 10.05.2021 presentert en plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger – se kapittel 2.4 nedenfor.

2.1 Anbefalinger vedrørende eierstyring

Gjennomføringen av anbefalingene vedrørende eierstyring må Rana kommune gjøre i samarbeid med selskapets øvrige eiere.

Anbefaling 1a, vedrørende eierstrategi del 1 for selskapet:

Fullføre arbeidet med en eierstrategi del 1 for selskapet.

Flere av anbefalingene knyttet til oppfølging av KS sine anbefalinger er foreslått som en del av eierstrategi del 1 som er i ferd med å vedtas av alle eierkommunen i HAF IKS. Revisjonen mener derfor at eierstrategien må implementeres og følges opp, herunder blant annet kravene til:

- Obligatorisk opplæring i eierskapsforvaltning til de folkevalgte (både i starten og i løpet av kommunestyreperioden).
- Etablerer en rutine for jevnlig gjennomgang og ev. oppdatering av selskapsavtalen og andre styrende dokument.
- Rutine for å avklare og forankre saker som skal behandles i representantskapet i forkant av representantskapsmøter i kommune
- Rutine for å gjennomføre eiermøter
- Det bør utarbeides retningslinjer eller mandat for valgkomiteens arbeid hvor det blant annet fremgår:
 - hva som skal vektlegges ved valg av styremedlemmer
 - hvordan begrunnelsen for valg av styremedlemmer skal dokumenteres
- Etablerer rutiner for opplæring av styremedlemmer, herunder styreseminar om roller, ansvar og oppgaver
- Utarbeider en styreinstruks for styret
- Utarbeide rutiner for gjennomføring av årlig styreevaluering
- Etablerer rutiner for registrering av styreverv i KS sitt styrevervregister for nye styremedlemmer

Anbefaling 1b, vedrørende eierstrategi del 2 for selskapet:

Fullføre arbeidet med en eierstrategi del 2 for selskapet.

Revisjonen vil også understreke viktigheten av at planlagt del 2 av eierstrategien som skal gi nærmere føringer for eiers forventinger til selskapets utvikling og drift, også fullføres.

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 18.08.2020 til anbefalingene 1a) og 1b):

Disse anbefalingene inngår i arbeidet som pågår med å utarbeide en overordnet eierstrategi for selskapet. Dette er et arbeid som har vært operativt forankret hos rådmennene i HAF-kommunene helt siden våren 2018, som igjen har forankret sitt arbeid i de respektive kommunestyrene.

Rana kommunestyre traff følgende vedtak i sak 64/18 i juni 2018:

1. *Kommunestyret vedtar rådmannens vedlagte utkast til styringsdokument for Helgeland Avfallsforedling IKS: Helgeland Avfallsforedling IKS – Eierstyring og selskapsledelse*
2. *Rådmannen iverksetter arbeidet med å utarbeide en overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS. Arbeidet må forankres i selskapets styrende organer, og kommunestyret holdes løpende orientert om framdriften.*
3. *Eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS legges fram for kommunestyret for endelig behandling.*

Likelydende vedtak er også truffet i andre av HAF's eierkommuner.

I HAF sitt representantskap ble det 25. oktober 2019 det truffet følgende vedtak (sak 19/19):

«Representantskapet ber kommunestyrene i eierkommunene i HAF IKS om å avklare spørsmålet om utarbeidelse av felles eierskapsmelding og utredning om eventuell endring av selskapsform og samarbeid eller sammenslåing med andre selskaper.»

Det er foreløpig ikke avklart hva de respektive eierkommunene ønsker å gå videre med, men rådmannen følger opp saken fortløpende i de fora hvor rådmennene i eierkommunene er samlet.

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 10.05.2021 til anbefalingene 1a) og 1b):

Som nevnt i brev av 18.08.2020 er punktene som gjelder eierstyring et arbeid som pågår med forankring hos rådmennene i HAF-kommunene. Dette har det vært siden våren 2018 da Rana kommunestyre vedtok det Deloittes selskapskontroll omtaler som styringsdokument «del 1» (k. sak 64/18). Styringsdokument «del 2» skal gå nærmere inn på spesifikke strategier med krav og føringer fra eierne til selskapet, og utarbeides av rådmennene i eierkommunene.

Fortsatt er det slik at Rana kommune ikke har mottatt tilbakemelding fra øvrige eierkommuner om at man har fattet samme vedtak som Rana kommune i sak 64/18.

Dette er en del av det større arbeidet med utredning av felles eierskapsmelding og utredning av eventuell endring av selskapsform. Representantskapet i HAF har bedt eierkommunene om å avklare hvordan de stiller seg til en eventuell endring av selskapsform eller sammenslåing med andre selskaper.

Til nå har kommunen kun fått tilbakemelding om at Rødøy kommunestyre har fattet vedtak. Det er ikke avklart hva de øvrige eierkommunene ønsker å gå videre med. Rådmannen følger opp saken fortløpende i fora hvor rådmennene i eierkommunene er samlet. I mail datert 12.05.2021 fra konst. kommuneadvokat opplyses at også Nesna har gitt tilbakemelding om at kommunestyret har fattet likelydende vedtak som Rødøy ang. utredning av samarbeid, samt tilbakemelding fra administrasjonen i Hemnes kommune om at de forbereder sak.

Helgeland Avfallsforedling IKS («HAF») har bekreftet at man har iverksatt deler av anbefalingene som går inn under eierstyringspunktene i rapporten fra Deloitte. Det er blant annet utarbeidet styreinstruks. Kommunen forstår også at det arbeides med rutiner for opplæring av styremedlemmer, og rutiner for gjennomføring av årlig styreevaluering, samt rutine for registrering av styreverv i KS' styrevervregister. Kommunen har fått oversendt styreinstruks.

2.2 Anbefalinger vedrørende selskapsledelse

Gjennomføringen av anbefalingene vedrørende selskapsledelse må Rana kommune gjøre i samarbeid med selskapets øvrige eiere.

Anbefaling 1.

Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.

Anbefaling 2.

Etablerer system og rutiner for journalføring og arkivering.

Anbefaling 3.

Gjør en analyse av kostnadsnivået i selskapet og hvilke handlingsrom selskapet har for effektivisering.

Anbefaling 4.

Ferdigstiller arbeidet med strategi for selskapet.

Anbefaling 5.

Skriftliggjør økonomirutiner, herunder rutiner for selvkostberegning.

Anbefaling 6.

Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.

Anbefaling 7.

Sørger for tilstrekkelig saksutredning av saker som skal behandles i styret og i representantskapet.

Anbefaling 8.

Sørger for tilstrekkelig saksutredning til kommunene i forbindelse med fastsettelse av gebyr.

Anbefaling 9.

Vurderer om stillingsbeskrivelse for daglig leder er tilstrekkelig dekkende.

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 18.08.2020 til anbefalingene 1 - 9:

Rana kommune henvendte seg til selskapet tidligere i sommer for å få avklart hvor langt selskapet har kommet i arbeidet med ovennevnte. Helgeland Avfallsforedling IKS ved daglig leder Knut Hatlen har gitt følgende tilbakemelding til kommunen i e-post av 17. august 2020:

*«Alle punkter der vi mente å kunne påvirke, er forbedret og gjort i hht. anbefalingene.
Her er kopi av sak 18/19 fra representantskapsmøtet 25 okt. 2019;*

Sak: 18/19

Selskapsrapporten fra Deloitte

Selskapskontrollen Rana kommune fikk gjennomført tok for seg store deler av HAF IKS sin funksjon som avfallsinnsamler.

Styret i HAF IKS har konsentrert seg om de punkter i rapporten der Deloitte mener det er svakheter i dagens praksis og som kan forbedres via styrearbeidet og de administrative rutiner.

Fokusområder er;

- Strategiplan*
- Økonomisk langtidsplan*
- Prosedyre for utarbeidelse av budsjett*
- Selvkostfondet som en del av selskapsregnskapet (diskuteres med revisor)*
- Beskrive grunnlaget for fastsettelse av fordelingsnøkler*

Dette er områder det jobbes med i administrasjonen i dag, og arbeidet vil fortsette ut over året. Strategiplan 2019 – 2021, prosedyre for utarbeidelse av budsjett og økonomisk langtidsplan er ferdig utarbeidet, mens de andre er i prosess.

Vedtak:

Representantskapet tar saken til orientering

Selvkostfondet og fordelingsnøklerne ble også ordnet opp med, før årsskiftet 2020.»

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 10.05.2021 til anbefalingene 1- 9:

Rana kommune har fulgt opp HAF og deres arbeid med punktene om selskapsledelse. Fra før av har selskapet bekreftet at alle punkter de har ment å kunne påvirke er forbedret i tråd med anbefalingene.

2.3 Anbefalinger vedrørende øvrige forhold

Gjennomføringen av anbefalingene vedrørende øvrige forhold må Rana kommune selv gjøre.

Anbefaling 1.

Utarbeider en eierskapsmelding (jf. krav i ny kommunelov).

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 18.08.2020:

Rådmannen har utarbeidet en overordnet eierskapsmelding for Rana kommune. Denne ble lagt frem for kommunestyret i møte 8. juni 2020 hvor det ble truffet følgende enstemmige vedtak:

«Eierskapsmelding 2020 for Rana kommune vedtas»

Anbefaling 2.

Følger opp vedtaket om å evaluere gebyrordning (jf Utvalg for miljø, plan og ressurs 17.9.2014 – sak 98/14).

Anbefaling 3.

Sørger for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 18.08.2020:

Arbeidet vedrørende evaluering av gebyrordning, forberedelse av sak vedrørende gebyrfastsetting samt informasjonsarbeid pågår fortsatt.

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 10.05.2021 til anbefalingene 1a og 1b:

Arbeidet vedrørende evaluering av gebyrordning, forberedelse av sak om gebyrfastsetting samt informasjonsarbeid pågår fortsatt. Sak om evaluering av gebyrordning vil bli fremlagt for politisk behandling når selskapet har utarbeidet vurderingsgrunnlag. Rådmannen er per dato ikke kjent med eksakt status på fremdrift.

Anbefaling 4.

Sørger for oppdatert informasjon om renovasjon og gebyr på kommunen sin nettside.

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 18.08.2020:

(se tilbakemelding til anbefaling 2 og 3 ovenfor).

Administrasjonen opplyser følgende status i brev datert 10.05.2021 til anbefalingene 1a og 1b:

Når det gjelder kommunens nettside påpekte Deloitte at lenken på kommunens nettside var utdatert. Denne er oppdatert og punktet er ferdigstilt. Kommunens nye nettsider er planlagt rullet ut i september 2021. I den forbindelse skal teksten på nettsiden nøye vurderes og oppdateres.

2.4 Administrasjonens plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger

Anbefaling	Oppfølging	Status
Fullføre arbeidet med eierstrategi for selskapet (del 1 og del 2).	- Arbeidet pågår og er operasjonelt forankret i rådmannsgruppen og pågår.	Avventer vedtak eierkommuner i HAF.
Følge opp HAF IKS implementering av eierstrategien.	- Møter med styreleder og daglig leder. - Kontakt med HAF	Noe iverksatt Avventer øvrige eierkommuner.

INDRE HELGELAND KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
... et interkommunalt samarbeid mellom ...
Grane – Hattfjelldal – Hemnes – Lurøy - Nesna – Rana - Vefsn

Informasjon om gebyr kommunens hjemmeside.	<ul style="list-style-type: none"> - Hjemmeside oppdatert. - Presentasjon og funksjonalitet oppdateres ved innføring av ny tjenesteportal. 	<p>Iverksatt.</p> <p>Høst 2021.</p>
Tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyr HAF for fastsettelse i kommunestyret.	<ul style="list-style-type: none"> - Belyses i kommunens sentrale styringsdokumenter, perpektivanalyse og budsjett-økonomiplan. - Utarbeide saksgrunnlag som følger budsjettprosessen enten som egen sak eller integrert del av budsjett -økonomiplan. 	<p>Iverksatt</p> <p>Desember 2021 -budsjettsak.</p>
Følge opp vedtak om evaluering av gebyrordningen (jf. sak 98/14 utvalg for miljø, plan og ressurs).	<ul style="list-style-type: none"> - Administrasjonen følger dette opp med selskapet. 	<p>Høst 2021.</p>
Etablere kommunens rutiner rundt eierskap.	<ul style="list-style-type: none"> - Innarbeides i kommunens kvalitetssystem integrert i ordinær virksomhetsstyring. - Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid legges frem for politisk behandling. 	<p>Pågår.</p> <p>Innen utgangen av 2021.</p>
Opplæring av folkevalgte i eierskapsforvaltning.	<ul style="list-style-type: none"> - Innarbeides som fast del av folkevalgtopplæringen med gjennomføring innen år to i valg perioden. 	<p>Planlegges gjennomført 2021/2022.</p>

3. Kortfattet, foreløpig status og oppsummering av iverksettelsene

Basert på skriftlige tilbakemeldinger fra administrasjonen, kan følgende vurdering av Rana kommunes iverksettelse av KST-vedtak 43/19 oppsummeres:

Anbefalingene vedr. eierstyring (kap. 2.1 ovenfor):

Administrasjonen viser til kommunestyrevedtak 64/18 fra juni 2018 der følgende dokument ble vedtatt:

- «*Helgeland Avfallsforedling IKS. Eierstyring og selskapsledelse.*» (jfr. anbefaling 1a).

Samtidig vedtok kommunestyre å starte arbeidet med å få utarbeidet en:

- «*Overordnet eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS*» (jfr. anbefaling 1b).

Det fremgår av administrasjonens tilbakemeldinger at kommunen holder seg orientert om de øvrige eierkommunenes arbeide frem til vedtak av de to ovennevnte styringsdokumentene.

Kommunen avventer vedtak i de øvrige eierkommunene, og det er relevant for KU å følge dette arbeidet videre.

Anbefalingene vedr. selskapsledelse (kap. 2.2 ovenfor):

Administrasjonen viser til at kommunen har henvendt seg til selskapet for å få avklart hvor langt selskapet har kommet i arbeidet med de 9 anbefalingene i FR-rapporten som vedrører «selskapsledelse». Det fremgår av selskapets svar til kommunen at alle punkter der selskapet mente å kunne påvirke, er forbedret og gjort i hht. anbefalingene. I denne sammenheng viser selskapet til representantskapssak 18/19 i møte 25 okt. 2019. Melding som kommunen har mottatt fra selskapet gir en uklar forståelse av hva selskapet har foretatt seg i forhold til anbefalingene 1 – 9.

Denne oppfølgingsrapport vurderer det slik at FR-rapportens 9 anbefalinger vedr. selskapsledelse bør kunne imøtekommes av selskapet selv, dog muligens med unntak av anbefaling nr. 4 som kan være naturlig å avvente iverksettelse av inntil eierne har tilkjennegitt sine styrende dokumenter for selskapet.

For de øvrige 8 anbefalingene fremstår imøtekommelsen som uklar dersom protokoll fra representantskapssak 18/19 var ment som en «utkvittering» av at alle punkter som selskapet selv kan påvirke.

Det er relevant for KU å følge det videre arbeidet med alle de 9 anbefalinger vedrørende «selskapsledelse».

Anbefalingene vedr. øvrige forhold (kap. 2.3 ovenfor):

Utfra administrasjonens tilbakemeldinger er anbefaling 1 gjennomført ved at det i kommunestyresak 47/20 den 08.06.2020 er vedtatt eierskapsmelding.

Videre bekrefter administrasjonen at anbefaling 4 er gjennomført ved at kommunen nå har oppdatert sin nettside med hensyn til informasjon om renovasjon og gebyr.

Administrasjonen melder også at iverksettelse er under arbeid i forhold til anbefaling 2 og 3 som omhandler å evaluere gebyrordning samt å sørge for tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.

Det er relevant for KU å følge det videre arbeidet med anbefaling 2 og 3.

Oppsummering:

KU bør følge opp det videre arbeide med iverksettelsen av anbefalingene. I følge administrasjonens egen plan for oppfølgingen av anbefalingene, tas det sikte på en del avklaringer i løpet av 2021. På denne bakgrunn kan det være hensiktsmessig for KU at det innhentes oppdatert status på nyåret 2022.

Indre Helgeland Kontrollutvalgssekretariat
Sentrumsveien 1
8646 KORGEN

Mo i Rana, 18.08.2020

Saksnr.-dok.nr.
2014/750-79

Arkivkode
033

Avd/Saksb
JURIDISKAVD/GOY

Deres ref.

Oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19

Det vises til brev av 15. juni 2020, og til etterfølgende e-postkorrespondanse hvor det ble avtalt at kommunen fikk frist for å gi tilbakemelding til 19. august 2020. Henvendelsen gjelder oppfølging av revisors anbefalinger i forbindelse med selskapskontroll gjennomført i 2019.

Kommunestyret behandlet rapport fra selskapskontroll utført av revisjonsselskapet Deloitte vedrørende Helgeland Avfallsforedling IKS i møte 11. juni 2019 (sak 43/19). Rapporten ble tatt til etterretning og kommunen ble bedt om å påse at rapportens anbefalinger ble imøtekommet.

Anbefalingene i rapporten fra Deloitte er både knyttet til eierstyring og selskapsledelse.

Vedrørende eierstyring anbefaler revisjonen at Rana kommune (sammen med de andre eierne) sørger for å:

1. Fullføre arbeidet med en eierstrategi for selskapet (både del 1 og del 2).
 - a. Flere av anbefalingene knyttet til oppfølging av KS sine anbefalinger er foreslått som en del av eierstrategi del 1 som er i ferd med å vedtas av alle eierkommunen i HAF IKS. Revisjonen mener derfor at eierstrategien må implementeres og følges opp, herunder blant annet kravene til:
 - Obligatorisk opplæring i eierskapsforvaltning til de folkevalgte (både i starten og i løpet av kommunestyreperioden).
 - Etablerer en rutine for jevnlig gjennomgang og ev. oppdatering av selskapsavtalen og andre styrende dokument.

- Rutine for å avklare og forankre saker som skal behandles i representantskapet i forkant av representantskapsmøter i kommune
- Rutine for å gjennomføre eiermøter
- Det bør utarbeides retningslinjer eller mandat for valgkomiteens arbeid hvor det blant annet fremgår:
- hva som skal vektlegges ved valg av styremedlemmer
- hvordan begrunnelsen for valg av styremedlemmer skal dokumenteres
- Etablerer rutiner for opplæring av styremedlemmer, herunder styreseminar om roller, ansvar og oppgaver
- Utarbeider en styreinstruks for styret
- Utarbeide rutiner for gjennomføring av årlig styreevaluering
- Etablerer rutiner for registrering av styreverv i KS sitt styrevervregister for nye styremedlemmer

b. Revisjonen vil også understreke viktigheten av at planlagt del 2 av eierstrategien som skal gi nærmere føringer for eiers forventinger til selskapets utvikling og drift, også fullføres.

Disse anbefalingene inngår i arbeidet som pågår med å utarbeide en overordnet eierstrategi for selskapet. Dette er et arbeid som har vært operativt forankret hos rådmennene i HAF-kommunene helt siden våren 2018, som igjen har forankret sitt arbeid i de respektive kommunestyrene.

Rana kommunestyre traff følgende vedtak i sak 64/18 i juni 2018:

1. Kommunestyret vedtar rådmannens vedlagte utkast til styringsdokument for Helgeland

Avfallsforedling IKS: Helgeland Avfallsforedling IKS – Eierstyring og selskapsledelse

2. Rådmannen iverksetter arbeidet med å utarbeide en overordnet eierstrategi for Helgeland

Avfallsforedling IKS. Arbeidet må forankres i selskapets styrende organer, og kommunestyret holdes løpende orientert om framdriften.

3. Eierstrategi for Helgeland Avfallsforedling IKS legges fram for kommunestyret for endelig behandling.

Likelydende vedtak er også truffet i andre av HAF's eierkommuner.

I HAF sitt representantskap ble det 25. oktober 2019 det truffet følgende vedtak (sak 19/19):

«Representantskapet ber kommunestyrene i eierkommunene i HAF IKS om å avklare spørsmålet om utarbeidelse av felles eierskapsmelding og utredning om eventuell endring av selskapsform og samarbeid eller sammenslåing med andre selskaper.»

Det er foreløpig ikke avklart hva de respektive eierkommunene ønsker å gå videre med, men rådmannen følger opp saken fortløpende i de fora hvor rådmennene i eierkommunene er samlet.

Vedrørende selskapsledelse anbefaler revisjonen at Rana kommune, sammen med de andre eierne sørger for at selskapet:

1. Utarbeider en økonomiplan i samsvar med krav i lov om interkommunale selskap.
2. Etablerer system og rutiner for journalføring og arkivering.
3. Gjør en analyse av kostnadsnivået i selskapet og hvilke handlingsrom selskapet har for effektivisering.
4. Ferdigstiller arbeidet med strategi for selskapet.
5. Skriftliggjør økonomirutiner, herunder rutiner for selvkostberegning.
6. Sørger for at beregning og rapportering av selvkost er i samsvar med gjeldende retningslinjer.
7. Sørger for tilstrekkelig saksutredning av saker som skal behandles i styret og i representantskapet.
8. Sørger for tilstrekkelig saksutredning til kommunene i forbindelse med fastsettelse av gebyr.
9. Vurderer om stillingsbeskrivelse for daglig leder er tilstrekkelig dekkende.

Rana kommune henvendte seg til selskapet tidligere i sommer for å få avklart hvor langt selskapet har kommet i arbeidet med ovennevnte. Helgeland Avfallsforedling IKS ved daglig leder Knut Hatlen har gitt følgende tilbakemelding til kommunen i e-post av 17. august 2020.

«Alle punkter der vi mente å kunne påvirke, er forbedret og gjort i hht. anbefalingene.»

Her er kopi av sak 18/19 fra representantskapsmøtet 25 okt. 2019;

Sak: 18/19

Selskapsrapporten fra Deloitte

Selskapskontrollen Rana kommune fikk gjennomført tok for seg store deler av HAF IKS sin funksjon som avfallsinnsamlere.

Styret i HAF IKS har konsentrert seg om de punkter i rapporten der Deloitte mener det er svakheter i dagens praksis og som kan forbedres via styrearbeidet og de administrative rutiner.

Fokusområder er;

- *Strategiplan*
- *Økonomisk langtidsplan*
- *Prosedyre for utarbeidelse av budsjett*
- *Selvkostfondet som en del av selskapsregnskapet (diskuteres med revisor)*
- *Beskrive grunnlaget for fastsettelse av fordelingsnøkler*

Dette er områder det jobbes med i administrasjonen i dag, og arbeidet vil fortsette ut over året. Strategiplan 2019 – 2021, prosedyre for utarbeidelse av budsjett og økonomisk langtidsplan er ferdig utarbeidet, mens de andre er i prosess.

Vedtak: Representantskapet tar saken til orientering

Selvkostfondet og fordelingsnøkklene ble også ordnet opp med, før årsskiftet 2020.»

I rapporten fra Deloitte fremgår det også at revisjonen anbefaler følgende:

1. Utarbeider en eierskapsmelding (jf. krav i ny kommunelov).
2. Følger opp vedtaket om å evaluere gebyrordning (jf. Utvalg for miljø, plan og ressurs 17.9.2014 – sak 98/14)
3. Sørger for et tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunestyret.
4. Sørger for oppdatert informasjon om renovasjon og gebyr på kommunen sin nettside.

Rådmannen har utarbeidet en overordnet eierskapsmelding for Rana kommune. Denne ble lagt frem for kommunestyret i møte 8. juni 2020 hvor det ble truffet følgende enstemmige vedtak:

«Eierskapsmelding 2020 for Rana kommune vedtas»

Arbeidet vedrørende evaluering av gebyrordning, forberedelse av sak vedrørende gebyrfastsetting samt informasjonsarbeid pågår fortsatt.

Dersom Kontrollutvalget ønsker ytterligere informasjon om status i det løpende arbeidet så kan undertegnede kontaktes.

Med vennlig hilsen

Gislaug Øygarden
kommuneadvokat

Brevet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevet signatur

INDRE HELGELAND
KONTROLLUTVALGSSEKRETARIAT
Sentrumsveien 1
8646 KORGEN

Mo i Rana, 10.05.2021

Saksnr.-dok.nr.
2014/4267-20

Arkivkode
217

Avd/Saksb
STAB/STØTTE/HJO

Deres ref.

Svar - status oppfølging av kommunestyrevedtak 43/19 (Selskapskontroll HAF IKS)

Det vises til henvendelse fra Kontrollutvalget datert 14.04.2021 med anmodning om oppdatert status i arbeidet med iverksettelse av kommunestyrevedtak sak 43/19 – selskapskontroll HAF IKS innen 07.05.2021.

1. Eierstyring og selskapsledelse

Kommunestyrets vedtak i sak 43/19 er som følger:

«Kommunestyret tar selskapskontrollrapporten «Helgeland Avfallsforedling IKS» til etterretning og ber Rana kommune påse at rapportens anbefalinger imøtekommes.

Det utarbeides plan for hvordan oppfølgingen av revisjonens anbefalinger vil bli gjennomført. Planen legges frem til behandling i kommunestyret snarest.»

Det er utarbeidet en administrativ fremdriftsplan for oppfølging av revisjonens anbefaling som er kopiert inn i pkt. 3.

Som nevnt i brev av 18.08.2020 er punktene som gjelder eierstyring et arbeid som pågår med forankring hos rådmennene i HAF-kommunene. Dette har det vært siden våren 2018 da Rana kommunestyre vedtok det Deloitte's selskapskontroll omtaler som styringsdokument

«del 1» (k. sak 64/18). Styringsdokument «del 2» skal gå nærmere inn på spesifikke strategier med krav og føringer fra eierne til selskapet, og utarbeides av rådmennene i eierkommunene.

Fortsatt er det slik at Rana kommune ikke har mottatt tilbakemelding fra øvrige eierkommuner om at man har fattet samme vedtak som Rana kommune i sak 64/18.

Dette er en del av det større arbeidet med utredning av felles eierskapsmelding og utredning av eventuell endring av selskapsform. Representantskapet i HAF har bedt eierkommunene om å avklare hvordan de stiller seg til en eventuell endring av selskapsform eller sammenslåing med andre selskaper.

Til nå har kommunen kun fått tilbakemelding om at Rødøy kommunestyre har fattet vedtak. Det er ikke avklart hva de øvrige eierkommunene ønsker å gå videre med. Rådmannen følger opp saken fortløpende i fora hvor rådmennene i eierkommunene er samlet.

Rana kommune har fulgt opp HAF og deres arbeid med punktene om selskapsledelse. Fra før av har selskapet bekreftet at alle punkter de har ment å kunne påvirke er forbedret i tråd med anbefalingene.

Helgeland Avfallsforedling IKS («HAF») har bekreftet at man har iverksatt deler av anbefalingene som går inn under eierstyringspunktene i rapporten fra Deloitte. Det er blant annet utarbeidet styreinstruks. Kommunen forstår også at det arbeides med rutiner for opplæring av styremedlemmer, og rutiner for gjennomføring av årlig styreevaluering, samt rutine for registrering av styreverv i KS' styrevervregister. Kommunen har fått oversendt styreinstruks.

2. Øvrige anbefalinger til kommunen.

Rapporten fra Deloitte anbefalte at det ble utarbeidet eierskapsmelding, at vedtak om å evaluere gebyrordning ble fulgt opp, at man sørget for tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyrfastsettelse i kommunen samt at kommunen sørget for oppdatert informasjon om renovasjon og gebyr på kommunens nettside.

Arbeidet vedrørende evaluering av gebyrordning, forberedelse av sak om gebyrfastsetting samt informasjonsarbeid pågår fortsatt. Sak om evaluering av gebyrordning vil bli fremlagt for politisk behandling når selskapet har utarbeidet vurderingsgrunnlag. Rådmannen er per dato ikke kjent med eksakt status på fremdrift.

Når det gjelder kommunens nettside påpekte Deloitte at lenken på kommunens nettside var utdatert. Denne er oppdatert og punktet er ferdigstilt. Kommunens nye nettsider er planlagt rullet ut i september 2021. I den forbindelse skal teksten på nettsiden nøye vurderes og oppdateres.

3. Plan for oppfølging av revisjonens anbefalinger - Rana kommune

Anbefaling	Oppfølging	Status
Fullføre arbeidet med eierstrategi for selskapet (del 1 og del 2).	- Arbeidet pågår og er operasjonelt forankret i rådmannsgruppen og pågår.	Avventer vedtak eierkommuner i HAF.
Følge opp HAF IKS implementering av eierstrategien.	- Møter med styreleder og daglig leder. - Kontakt med HAF	Noe iverksatt Avventer øvrige eierkommuner.
Informasjon om gebyr kommunens hjemmeside.	- Hjemmeside oppdatert. - Presentasjon og funksjonalitet oppdateres ved innføring av ny tjenesteportal.	Iverksatt. Høst 2021.
Tilstrekkelig saksgrunnlag og behandling av sak om gebyr HAF for fastsettelse i kommunestyret.	- Belyses i kommunens sentrale styringsdokumenter, perpektivanalyse og budsjett-økonomiplan. - Utarbeide saksgrunnlag som følger budsjettprosessen enten som egen sak eller integrert del av budsjett -økonomiplan.	Iverksatt Desember 2021 -budsjettsak.

Følge opp vedtak om evaluering av gebyrordningen (jf. sak 98/14 utvalg for miljø, plan og ressurs).	- Administrasjonen følger dette opp med selskapet.	Høst 2021.
Etablere kommunens rutiner rundt eierskap.	- Innarbeides i kommunens kvalitetssystem integrert i ordinær virksomhetsstyring. - Prosedyre for eierforvaltning av kommunale selskap og samarbeid legges frem for politisk behandling.	Pågår. Innen utgangen av 2021.
Opplæring av folkevalgte i eierskapsforvaltning.	- Innarbeides som fast del av folkevalgtopplæringen med gjennomføring innen år to i valg perioden.	Planlegges gjennomført 2021/2022.

Dersom Kontrollutvalget ønsker ytterligere informasjon om status i det løpende arbeidet så kan undertegnede kontaktes.

Med vennlig hilsen

Ørjan Nordheim Skår

Konstituert kommuneadvokat

Brevet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevet signatur.

Knut Soleglad

Fra: Skår, Ørjan Nordheim <orjan.skar@rana.kommune.no>
Sendt: onsdag 12. mai 2021 14:59
Til: Knut Soleglad; Nygård, Hege Kristin Johansen
Kopi: Pettersen, Robert
Emne: SV: Svar -status K. sak 43/19

Hei Knut,

Jeg har fått opplyst nå at også Nesna har gitt tilbakemelding om at kommunestyret har fattet likelydende vedtak som Rødøy ang. utredning av samarbeid, samt tilbakemelding fra administrasjonen i Hemnes kommune om at de forbereder sak.

Jeg regner med at brevet er gått ut, men det kan evt. opplyses om muntlig i møte.

Med vennlig hilsen

Ørjan Nordheim Skår
Konstituert kommuneadvokat
Kommuneadvokaten

Telefon: 75 14 51 47/47011422
E-post: orjan.skar@rana.kommune.no
www.rana.kommune.no